

Krista Mikkonen vihr ym.

Kirjallinen kysymys kaivosteollisuuden läpinäkyvyyden lisäämisestä EITI-standardin toimeenpanon avulla

Eduskunnan puhemiehelle

Kaivosalalla toimii paljon monikansallisia yrityksiä, mikä mahdollistaa kansainvälisen verosuunnittelun ja hankaloittaa toiminnan läpinäkyvyyttä. Suomalaisilla on oikeus tietää, miten kaivannaisten arvoketjusta saatu hyöty jakaantuu ja kuka hyötyy kaivannaisista saaduista tuloista. Nykyisenlainen toiminnan läpinäkymättömyys heikentää yleistä luottamusta kaivosteollisuutta kohtaan.

Suomi on houkutellut aktiivisesti kansainvälisiä yhtiöitä hyödyntämään mineraalivarojamme ja onnistunutkin siinä. Ylikansallisten kaivosyhtiöiden verosuunnittelun vuoksi valtiolta jää saamatta verotuloja. Finnwatchin vuonna 2016 tekemän selvityksen mukaan vuosina 2011—2014 verotulojen menetys oli 49 miljoonaa euroa.

Tarve varmistaa kaivannaisteollisuuden vastuullisuus ja läpinäkyvyys on maailmanlaajuinen. Sen edistämiseksi on luotu kansainvälinen kaivannaissektorin läpinäkyvän toimintatavan standardi, Extractive Industries Transparency Initiative, EITI. Sen tarkoituksena on edistää kaivannaissektorin rahavirtojen läpinäkyvyyttä, helpottaa niiden julkista kontrollia ja ehkäistä korrup tiota.

Standardin lähtökohtana on, että maan luonnonvarat kuuluvat sen kansalaisille. Standardi edellyttää avointa tiedonjakoa koko kaivannaisteollisuuden arvoketjusta sekä siitä, kuka hyötyy kaivannaisista saaduista tuloista. Tavoitteena on vahvistaa hyvää hallinnointia niin yrityksissä kuin valtionhallinnossakin, lisätä ymmärrystä luonnonvarojen hallinnasta ja tukea kaivannaissektorin uudistamista avoimempaan ja vastuullisempaan suuntaan.

EITI:n toimijoina ovat hallitukset, öljy-, kaasu- ja kaivannaisteollisuuden yritykset sekä riippumaton kansalaisyhteiskunta. Sen sihteeristö toimii Oslossa, ja standardia toimeenpane e 52 maata. Suomi ei kuulu tähän joukkoon, vaikka tukee EITI:n sihteeristöä sekä rahoittaa toimintaa myös Maailmanpankin EPGS-rahaston kautta.

Suomi on painottanut kaivannaistoiminnan vastuullisuutta kehitysyhteistyössä kumppanimaas saan Mosambikissa. Ulkoministeriön rahoittamassa, Puolueiden yhteinen demokratiatyö - Demory:n toteuttamassa kehitysyhteistyöhankkeessa etsitään keinoja kaivannaisteollisuuden demokraattisen hallinnon vahvistamiseksi. Mosambikissa Suomi kuuluu epäviralliseen Friends of EITI -ryhmään, joka pyrkii vahvistamaan EITI-työn toteuttamista.

Kirjallinen kysymys KK 653/2018 vp

Suomessa tulee lisää kaivannaisteollisuuden avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Tämä olisi mahdollista tehdä liittymällä EITI-standardin toimeenpanijamaiden joukkoon. Yhtenäisen kansainvälisen standardin käyttö mahdollistaisi toiminnan läpinäkyvyyden ja vastuullisuuden arvioinnin suhteessa muihin maihin sekä oman toiminnan edistymisen seurannan.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus on valmis tekemään kaivannaistoiminnan avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi ja

onko hallitus valmis ottamaan Suomessa käyttöön kaivannaisten läpinäkyvän hallinnan EITI-standardin?

Helsingissä 14.2.2019

Krista Mikkonen vihr
Hanna Halmeenpää vihr
Satu Hassi vihr